

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 234/2025-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Piešťanská 3, Trnava, proti postupu Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5Tos/265/2024 a jeho uznesení z 9. januára 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 24. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5Tos/265/2024 a jeho uznesením z 9. januára 2025. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zároveň požaduje priznať mu náhradu trov svojho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ väzobne trestne stíhaný Okresným súdom Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 105T/50/2023 za zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a iných požiadal 20. novembra 2024 o prepustenie z väzby na slobodu.

3. Okresný súd uznesením z 19. decembra 2024 túto žiadosť sťažovateľa podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol, jeho písomný sľub ako náhradu za väzbu neprijal a väzbu nenahradil ani dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu krajský súd napadnutým rozhodnutím č. k. 5Tos/265/2024-3480 z 9. januára 2025 zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Porušenie označených základných práv sťažovateľ nachádza v skutočnosti, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu konal a rozhodoval okresný súd 19. decembra 2024 iba za prítomnosti náhradnej obhajkyne bez toho, aby o termíne nariadeného výsluchu sťažovateľa na tento deň bol vyrozumieť (upovedomený) aj jeho zvolený obhajca.

6. S právnym názorom krajského súdu na túto otázku podľa sťažovateľa nemožno súhlasiť. Obhajca mal právo zúčastniť sa výsluchu a sťažovateľ mal právo byť v tomto konaní zastúpený zvoleným obhajcom. V dôsledku nesprávneho postupu súdu tak došlo k porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu. Toto právo nie je iluzórne, nemožno ho obchádzať spôsobom, ako to interpretoval krajský súd. Prijatie právneho názoru krajského súdu na obsah práva na obhajobu by znamenal, že súdy by nemuseli vôbec konať so zvoleným obhajcom, čo je neprípustné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 5Tos/265/2024-3480 z 9. januára 2025 a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, ku ktorému malo dôjsť akceptáciou pochybenia okresného súdu spočívajúceho v neupovedomení zvoleného obhajcu sťažovateľa o nariadenom procesnom úkone, v dôsledku ktorého obhajca nebol prítomný pri výsluchu sťažovateľa v konaní o jeho osobnej slobode.

8. Ústavný súd bez ohľadu na strohosť ústavnej sťažnosti a jej nie celkom úplné náležitosti v prvom rade poznamenáva, že k posúdeniu ústavnej sťažnosti pristúpil bez toho, aby striktné kvalifikoval aplikovateľnosť jednotlivých sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a listiny a práv podľa dohovoru na daný prípad a vec preskúmal vo všeobecnosti z hľadiska garancií poskytovaných právom na obhajobu ako takým. Dôvod na takýto postup nachádza najmä v skutočnosti, že sťažovateľ porušenie svojich práv namieta síce v súvislosti s konaním o jeho osobnej slobode (konanie o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu), na ktoré sa v zmysle judikatúry ústavného súdu z označených článkov v zásade vzťahujú práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 8 ods. 2 listiny a naopak spravidla sa naň neaplikujú čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy ani čl. 36 ods. 1 listiny a napokon ani čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) dohovoru, z ktorých konvenčne možno profitovať iba v konaniach týkajúcich sa merita veci (t. j. pri rozhodovaní o oprávnenosti trestného obvinenia), avšak ním uplatnená argumentácia nie je kategoricky spätá s konaním a rozhodovaním o väzbe v tom zmysle, že by v dôsledku neprávneho postupu okresného súdu mal byť verdikt jeho rozhodnutia (a v tejto súvislosti aj rozhodnutia

krajského súdu) týkajúceho sa potreby ponechania sťažovateľa vo väzbe iný. V konečnom dôsledku sťažovateľ ani neduplikuje obvyklé, s konaním o osobnej slobode spojené námietky spočívajúce najmä v nenaplnení formálnych či materiálnych podmienok väzby (resp. ich nedostatočného odôvodnenia alebo arbitrárneho hodnotenia), ale sa v podstate obmedzuje iba na nesprávnosť procesného postupu všeobecného súdu v súvislosti s vykonaním výsluchu obvineného (sťažovateľa) bez účasti zvoleného obhajcu na tomto úkone z dôvodu jeho nevyrozumienia (neupovedomenia) o tomto úkone konajúcim súdom.

9. Za takejto situácie nebola nevyhnutná prísna identifikácia a separácia aplikovateľných a naopak neaplikovateľných sťažovateľom konkretizovaných článkov ústavy, listiny a dohovoru na preskúmanú vec. V podstate už len samotné namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je v tomto prípade spôsobilé obsiahnuť celý sťažovateľom prezentovaný rozsah do úvahy prichádzajúceho ústavnoprávneho prieskumu napadnutého postupu a rozhodnutia krajského súdu.

10. Právo na obhajobu zaručuje všetkým oprávneným osobám, že budú mať čas na prípravu obhajoby, že budú mať možnosť pripraviť si obhajobu a že svoju obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom svojho obhajcu (m. m. III. ÚS 41/01, III. ÚS 256/03, I. ÚS 140/04, III. ÚS 186/06). Uplatnenie práva na obhajobu však nezaručuje oprávnenej osobe dosiahnutie takého rozhodnutia súdu, o ktorý sa usiluje pomocou obhajoby.

11. Na námietku sťažovateľa proti postupu okresného súdu v súvislosti s vykonaním výsluchu pri rozhodovaní o jeho osobnej slobode bez vyrozumienia ním zvoleného obhajcu o tomto úkone, uplatnenú v riadnom opravnom prostriedku proti prvostupňovému rozhodnutiu, krajský súd reagoval poukázaním na skutočnosť, že na hlavnom pojednávaní, ktoré sa konalo 16. decembra 2024, bola prítomná náhradná obhajkyňa sťažovateľa a po jeho skončení samosudca oznámil termín výsluchu na účel rozhodnutia o žiadosti (okrem iného aj sťažovateľa) o prepustenie z väzby na slobodu na 19. december 2024 o 8.30 h. Náhradná obhajkyňa tak zobrala termín nariadeného výsluchu na vedomie, tohto výsluchu sa 19. decembra 2024 zúčastnila a nakoniec aj uplatnila právo podať sťažnosť proti vyhlásenému uzneseniu. Prítomnosť obhajkyne na hlavnom pojednávaní 16. decembra 2024, na ktorom jej bol oznámený termín výsluchu a jej následná prítomnosť na tomto výsluchu, garantovala podľa krajského súdu sťažovateľovi právo na obhajobu v dostatočnom rozsahu.

12. Krajský súd ozrejmil, že obhajca, ako aj náhradný obhajca ustanovený podľa § 42 ods. 1 Trestného poriadku majú rovnaké práva a povinnosti, čo výslovne vyplýva zo znenia § 42 ods. 2 Trestného poriadku. Z obsahu zápisnice o výsluchu z 19. decembra 2024 bolo zrejmé, že náhradná obhajkyňa sťažovateľa sa aktívne zúčastnila tohto úkonu, vypočúvala sťažovateľa a podrobne sa vyjadrovala k návrhu na prepustenie z väzby. Ani sťažovateľ, ani náhradná obhajkyňa nič nenamietali proti neúčasti zvoleného obhajcu na tomto úkone. Preto neúčast' zvoleného obhajcu a rovnako ani jeho neupovedomenie o termíne výsluchu nemali podľa názoru krajského súdu za následok porušenie práva sťažovateľa na obhajobu.

13. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa teda príslušnou námietkou sťažovateľa zaoberal a riadne sa s ňou argumentačne vysporiadal. V tomto prípade nemožno hovoriť ani o svojvoľnom či

arbitrárnom výklade právnych predpisov. Uvedené zistenie neumožňuje ústavnému súdu zasiahnuť svojou (kasačnou) právomocou do napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

14. K záveru o ústavnej akceptovateľnosti postoja krajského súdu vo vzťahu k uvedenej otázke ústavný súd privádza aj okolnosť, že hoci sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na obhajobu, nedokázal v ústavnej sťažnosti uviesť žiaden konkrétny negatívny následok vo vzťahu k obsahu tohto základného práva, ktorý mal okresný súd napadnutým postupom spôsobiť a ktorého nápravy by sa v konaní pred súdom druhého stupňa nevedel domôcť. Inými slovami, sťažovateľ neuviedol, ako konkrétne mala neprítomnosť zvoleného obhajcu na výsluchu sťažovateľa (z dôvodu nevyrozmenevania tohto obhajcu o nariadenom úkone) za súčasnej aktívnej prítomnosti náhradnej obhajkyne zhoršiť jeho postavenie tak, aby to mohlo byť považované za porušenie jeho práva na obhajobu. Sťažovateľ neuviedol, akú konkrétnu obhajobu (čo presne) nemohol pri svojom výsluchu uplatniť vzhľadom na absenciu zvoleného obhajcu, t. j. v čom konkrétnom bolo zmieneným postupom okresného súdu sťažovateľovi zabránené v rámci jeho obhajobnej stratégie. Materiálny obsah základného práva na obhajobu si pritom uvedenie k tomu smerujúcej argumentácie jednoznačne vyžaduje.

15. Základné právo na obhajobu má totiž určitý obsah a nielen formálne náležitosti, a preto ak sťažovateľ podložil porušenie tohto základného práva iba samotnou skutočnosťou neupovedomenia zvoleného obhajcu o nariadenom úkone bez toho, aby zdôvodnil, aké skutočné dopady, resp. negatívne následky mohol tento postup mať na toto jeho základné právo, prakticky opomenul špecifikovať príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom súdu a namietaným porušením svojho základného práva. Ústavný súd konštatuje, že pre vyslovenie porušenia základného práva nestačí iba samotná existencia napadnutého postupu okresného súdu, pokiaľ takýto postup (resp. s tým spojené rozhodnutie) nemá na osobu sťažovateľa negatívny dopad určitej významnejšej kvality. Platí, že účinky ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, opatrenia či iného zásahu sa musia negatívnym spôsobom prejavíť v právnej sfére sťažovateľa (porov. Filip, J., Holländer, P., Šimíček, V. *Zákon o Ústavném soudu. Komentář*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2001. s. 294.).

16. Ďalšou skutočnosťou, pre ktorú nebolo možné ústavnej sťažnosti vyhovieť, je, že zo žiadneho podkladu či vyjadrenia sťažovateľa nevyplýva, že by sťažovateľ už v konaní pred okresným súdom vyslovil svoj nesúhlas s výsluchom bez prítomnosti jeho zvoleného obhajcu, a tak bezprostredne uplatnil obranu svojho základného práva pred príslušným úkon vykonávajúcim orgánom verejnej moci. Vo všeobecnosti sa prejav vôle môže urobiť konaním alebo opomenutím, môže sa stať výslovne alebo iným spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti o tom, čo chcela strana konania prejavíť. Niet pochybnosti o tom, že sťažovateľ mal možnosť prejavíť svoj nesúhlas so svojim zastupovaním pri dotknutom procesnom úkone „iba“ náhradnou obhajkyňou, nesporne však prejavil konkludentne súhlas s takýmto zastupovaním. Tým neutrpelo jeho právo „*de iure*“ ani „*de facto*“ na právnu pomoc v konaní pred okresným súdom.

17. Podľa názoru ústavného súdu napriek nevyrozmenevaniu zvoleného obhajcu o úkone okresným súdom, prítomnosť a ingerencia náhradnej obhajkyne, ktorá musela a zjavne aj bola pripravená na predmetný úkon, učinilo právu sťažovateľa na obhajobu zadosť. A práve tento záver v konečnom dôsledku konštatoval v napadnutom rozhodnutí aj krajský súd. Inak povedané, ochrana práv sťažovateľa sa v materiálnom zmysle nestratila.

18. Z ústavnoprávneho hľadiska v okolnostiach danej veci tak ústavný súd nevezhladol porušenie výkonu sťažovateľovho práva na obhajobu a za daného stavu podanú ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol s poukazom na § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

19. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu